

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58 - GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel: 6845 41
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

W E E K B L A D

=====

nadruk verboden

22e jaargang nr.35

=====

26 mei 1978

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Denkt dus zelf na over alles, wat gebracht wordt. Ons onderwerp voor heden dient volgens programma van actuele aard te zijn. Ik koos deze maal als titel:

K R E T O L O G I E

=====

Ik weet niet, of u weet, wat kretologie is. Het is een woord, dat niet helemaal bestaat. Maar een groot deel van de mensheid leeft op het ogenblik met kreten.

Dat is eigenlijk wel altijd zo geweest, alleen niet in de mate, waarin dit nu plaats vindt. "Jezus redt" b.v. is ook een kreet, evenals: "socialisme voor rechtvaardigheid", of: b.v. "Cda, allen samen". Zo kun je doorgaan.

De neiging van de mensen in deze dagen om bijna alles in korte leuzen samen te vatten is echter helaas vaak storend voor hun werkelijkheidsbesef.

Wanneer de mensen b.v. spreken over hun rechten of idealen, gebruiken zij steeds meer korte leuzen, zo iets als de oude volksgezegden of spreekwoorden. Helaas echter zijn het leuzen, die zij zelf maken en die helaas alle wijsheid, die in altans vele van de oude spreekwoorden nog aan te treffen is, geheel ontberen.

Wat deze mensen met hun steeds weer herhaalde kreten proberen aan te tonen of duidelijk te maken, is meestal niet erg duidelijk. In vele gevallen schijnt een veelvuldig gebruik van dergelijke uitspraken voornamelijk te betekenen, dat zij niet bereid zijn naar enig daarbij niet passend argument van anderen te luisteren.

Men wil dan kennelijk niet luisteren naar de argumenten van anderen. Te begrijpen is dit voor mij wel: U leeft uiteindelijk in een gemeenschap, een maatschappij, die zodanig veelzijdig is en zodanig veelzijdige belangen kent, dat het niet meer mogelijk lijkt er precies achter te komen, wat wel en wat niet juist is.

De meeste mensen van deze dagen krijgen de kans wel om intens in die samenleving te functioneren en hun stem te doen horen, om "in te spreken", zoals dit nu schijnt te heten. Maar helaas is alles, wat zij proberen in te spreken, meestal al weer vergeten, voor zij uitgesproken zijn.

Ook de sterk zich wijzigende machts- en invloedsverhoudingen spelen hierbij vaak een rol. Neem nu b.v. een ambtenaar. Hij voelt zich verantwoordelijk voor een bepaalde zaak en zal dan ook geneigd zijn, deze naar eigen beste denken en weten te regelen.

Vroeger was dit a.h.w. deel van zijn functioneren. Maar nu liggen de zaken sinds korte tijd anders: hij wordt gekonfronteerd met de wensen en uitspraken van deskundigen, niet deskundigen, insprekers, protestgroepen en wat al nog meer. Dezen staan hem niet meer toe, naar eigen beste weten zijn projecten voor te bereiden en zelfs af te handelen, maar komen op elk ogenblik aandragen met hun eigen visie en willen hun eigen inzichten en besluiten in de werken van de ambtenaar weerkaatsen zien.

Op zichzelf is het niet zo erg, dat steeds meer mensen deel willen hebben aan alle besluiten. Maar de man in kwestie wordt hierdoor steeds meer gefrustreerd, daar het hem onmogelijk wordt gemaakt naar eigen oordeel en beste weten tot een beslissing te komen.

Besluitvorming is ook al een van die moderne woorden en leuzen, waarover ik sprak. Want hoe meer mensen over een bepaalde zaak mee willen spreken, hoe kleiner de kans wordt, dat er snel en verantwoord een beslissing genomen kan worden. Zoals het zeker is, dat degenen, die over inspraak in de besluitvorming spreken, er altijd weer vanuit gaan, dat er nog geen bindend besluit genomen is - ook al is dit in vele gevallen in mindere of meerdere mate reeds het geval.

Ook de beambte vervreemdt steeds meer van de werkelijkheid en staat steeds verder van de "gewone" mensen af. Wat mogelijk nog het beste tot uiting komt in het onder beambten gebruikelijke taalgebruik, waarbij niets van het normale taalgebruik op zijn plaats blijft en de begrijpelijkheid wegvalt. Iets, wat mensen met bepaalde idealen deze stand al snel zijn gaan na-doen.

Wanneer zij spreken over het internationale kapitalistische imperialisme, dat in de naam van de internationals de mensen overal de das aandoet, zo spreken zij niet, zoals men mogelijk zou vermoeden, over een wat agressieve verkooptechniek van de een of andere textielindustrie, maar wil men daarmee duidelijk maken, dat om het meer ambtelijk uit te drukken, volgens hen de maatschappelijke structuur niet in orde is. Of om het nog eenvoudiger en normaal te zeggen: de zaken, zoals wij die rond ons zien, deugen niet.

Kretologie is naar ik meen vooral de kunst om door kreten jezelf en zo mogelijk anderen steeds meer doof en blind te maken voor de feiten. Ik hoop u in de rest van mijn betoog duidelijk te maken, dat ik op deze avond als deel van een actueel onderwerp niet voor niets deze neiging als punt van uitgang genomen heb.

Want die eenzijdigheid beïnvloedt uw leven en denken meer, dan u mogelijk veronderstelt. Neem b.v. de problemen rond Argentinië. Het optreden van de geheime politie daar, de vele gevangenen en concentratiekampen bestaan daar inderdaad. En u vraagt zich dan ook niet ten onrechte af, of dit alles, hoe dan ook, in overeenstemming kan worden gebracht met die mooie verklaring van de mensenrechten.

U hebt gelijk. Dat is inderdaad het geval. Men handelt in strijd met de verklaring van de rechten van de mens. Maar in hoeveel andere landen is dit in feite niet evenzeer het geval? Waarom is dan juist dit ene land uitverkoren om het middelpunt te worden van al die kreten, die je doen veronderstellen, dat wij hier met een uitzonderlijk slechte, onmenselijke staat te doen hebben?

Waarom spreken over intimidatie, terreur, concentratiekampen in landen als Argentinië, of, wat dat betreft - in landen als Zuid Afrika, Namibië en niet op gelijke wijze spreken over de praktijken in kampen als Workoeta, het beruchte kamp in de Ussr en niet spreken over het vaak onmenselijk schijnende politie-systeem in b.v. Oost Duitsland?

Maar ja, de slakers van deze kreten gevoelen daaraan kennelijk geen behoefte. Hun kreten richten zich schijnbaar tegen een bestaande misstand, maar in feite tegen een gehele situatie met alle mogelijkheden daarvan binnen een bepaald systeem alleen.

Kun je die eenzijdigheid beseffen, dat zul je heel wat kritischer staan tegenover de kreten, waarmee men u probeert te overdonderen. Zeker, er worden heel wat fouten gemaakt in de wereld, zowel door regeringen als door eenlingen en groepen. Dat weten wij allen wel.

Maar je zou toch meer moeten zien naar de konsekwentie van bepaalde kreten en bestrevingen. Wanneer je b.v. stelt, dat met alle middelen en alle krachten ten koste van alles het opnieuw opkomende nationaalsocialisme in West Duitsland onderdrukt dient te worden, dan moet je ook weten, dat je in feite daarmee stelt, dat de democratie niet in staat is op een democratische wijze een in verhouding toch kleine minderheid een democratische uitingsmogelijkheid te verschaffen, die binnen het geheel van de gemeenschap nog aanvaardbaar is. Want daarop komen dergelijke emotionele kreten en eisen in feite neer.

Met dergelijke kreten zegt men in feite, dat men bepaalde mensen op grond van hun geloof of hun overtuiging buiten de gemeenschap wil plaatsen. Iets wat, naar ik meen, eveneens in strijd is met de veel geciteerde verklaring van de rechten van de mens.

Waarop u natuurlijk kunt uitroepen, dat u nog niet vergeten bent, wat Hitler, Mussolini en al die anderen hebben

gedaan. En het is zeker waar, dat zij heel wat kwaad hebben aangericht. Maar vergeet dan ook niet, dat het kwaad, dat zij veroorzaakten, voornamelijk mogelijk werd dank zij het feit, dat zij mensen leuzen wisten op te dringen en dan een ieder, wiens mening hen niet welgevallig was het spreken of zelfs het voorleven onmogelijk maakten. Zoals b.v. in Zuid Afrika of in bepaalde sovjet-staten.

U, die dergelijke zaken nog steeds en zo intens vreest en veroordeelt, dient te beseffen, dat soortgelijke zaken op de wereld nog steeds plaats vinden, zodat het verstandiger is deze praktijken in het heden te bestrijden en de eigen kreten vooral niet te richten op de superioriteit van een bepaald systeem, maar eerder realistisch en met alle middelen dient aan te dringen op het handhaven van de democratische aspecten van uw gemeenschap, die u kennelijk zo zeer op prijs stelt.

O, het is natuurlijk niet aangenaam, wanneer jij nu toevallig rechts bent en leven moet te midden van een linkse meerderheid of omgekeerd. Maar zelfs dan zul je, mits je uitgaat van het bewezen standpunt, dat mensen in een gemeenschap eerst werkelijk samen moeten leren werken, voor die gemeenschap een stapje verder kan komen, kom je volgens mij toch veel verder, dan je ooit zou kunnen komen met je kreten en het eenzijdig verdedigen van een theorie, die toch niet geheel strookt met de praktijk.

De linkse konsekwentie, waarree men het gebeuren benadert, treft mij steeds weer. Aan de ene kant hoort men zeggen, dat het natuurlijk heel erg is, dat bepaalde mensen op de Veluwe zelfs geen suikerklontje met iets tegen poliobesmetting in willen nemen, omdat de kerk daar tegen is of was.

Maar, zo hoor je zeggen: deze mensen geloven nu eenmaal zo en dit geloof dienen wij, zij het aarzelend en ons bewust van alle risico's, terwille van hun overtuiging, te aanvaarden.

Indien de overtuiging van anderen u zoveel gevaar en kosten en ellende voor de gemeenschap waard is, moet u zo handelen. Dat wel. Maar dan dient u volgens mij ook de afwijkende gedragingen van andere minderheden, die uitgaan van hun overtuigingen, zonder meer te aanvaarden en te dulden. Zelfs, indien ook dit voor de gemeenschap gevaren met zich brengt of minder aangenaam is.

Waarom zou je de zaak in het ene geval wel aanvaarden, omdat er een kerkelijke overtuiging, een geloofskwestie aan ten grondslag ligt en in andere gevallen wel ingrijpen, omdat er toevallig een sociaal - dus niet godsdienstig - denkbeeld aan ten grondslag ligt? Ik vind een dergelijke benadering, die met twee of meer maten meet, altijd wat gevaarlijk en onaanvaardbaar.

Zoals ik het trouwens ook vaak dubieus vindt, wanneer mensen met veel leuzen en misbaar over hun rechten spreken. Ik vraag mij altijd weer in de eerste plaats af, of hetgeen in de leuzen als recht wordt voorgesteld, wel zonder meer en op zich een recht is of kan zijn.

Neem b.v. de leuzen, die binnenkort weer te horen zullen zijn over het recht op kinderbijslag. Inderdaad. Dit is een recht,

dat de gemeenschap de voortbrengers van nageslacht heeft gegeven. Het is een wettelijk erkend voorrecht, dat degene, die kinderen heeft, van de gemeenschap daarvoor een bepaalde toelage ontvangt. Maar betekent dit dan, dat dit recht voor altijd en juist zo gegeven moet worden, zodat de gemeenschap niet meer terecht kan verklaren, dat zij, gezien de veranderde situatie van de mensen, deze toelage niet meer wil verstrekken of dit voortaan in een andere vorm wil gaan doen?

Kortom: is dit een verworvenheid voortkomende uit het menselijke bestaan zelf, dan wel is het een mogelijkheid, die op kosten van en door de aanvaarding van de gemeenschap is ontstaan? Wat is in de gemeenschap de uitwerking op het geheel van een handhaven van dit "recht" dan wel een wijzigen daarvan? Het antwoord op deze vraag is veel belangrijker dan alle leuzen van degenen, die menen mogelijk iets te moeten missen, of zieltjes te kunnen winnen door op handhaving aan te dringen. Want de onderlinge samenwerking is volgens mij veel belangrijker dan het handhaven van bepaalde voordelen voor een deel van het geheel.

Zo dadelijk worden wij op het Wessacfeest weer gekonfronteerd met de kosmische stromingen, die de aarde gaan bereiken. En daaronder zijn naar ik verwacht opnieuw enkele voor de mensen nogal gevaarlijke invloeden. Ik kan mij natuurlijk vergissen en hoop zelfs, dat dit waar is. Maar zoals ik deze invloeden kan voorzien, lijkt het er op, dat in de komende periode heel wat mensen eenvoudig niet meer zullen weten, hoe zij zich moeten redden. Niet, omdat zij in een situatie komen te verkeren, waarin zij niet meer verder kunnen leven, maar omdat zij niet meer in staat zullen zijn te beseffen, dat je door het aanheffen van een kreet de situatie nog niet kunt veranderen.

Och, er is een gehele branche, die zich met het slaken en ontwerpen van dergelijke kreten bezig houdt. Denk maar eens aan "melk maakt je sterk", "elke dag een appel" - wat goed is voor de werkgelegenheid van de tandarts. Of kreten over "echte boter," waarin men over het hoofd ziet, dat je ook van het gebruiken van die echte boter een hartvervetting op kunt lopen en eenvoudig stelt: wat er ook gebeurt: echte boter is beter en melk moet.

"Eet meer vlees", de "broodnodige variatie". Ik kan lange tijd zo doorgaan. U zult zeggen, dat dit reclame is. Maar wanneer iemand u in bondige woorden vertelt, dat alleen als lid van een bepaalde kerk de eeuwige zaligheid verworven kan worden, heeft zijn kreet dan meer inhoud en betekenis dan de leuze "driekwart kan per man, dat doet het?"

U zit opeens wat vreemd te kijken. Maar toch.... U kent onder elkaar ook dergelijke kreten, zoals: Gelukkig zijn wij in onze kleine gemeenschap, dat wij de wijsheden van de geest mogen aanhoren, wij zijn in feite uitverkorenen

O, u zegt het natuurlijk anders, maar hoe vaak denkt u niet iets dergelijks? U hebt ook het gevoel, dat u het toch maar beter weet dan al die andere arme zielen, die dit verwerpen.

Maar ook dit is niets anders dan het slaken van bepaalde kreten, lieve mensen. Je kunt toch niet opeens wijzer zijn dan je zelf bent, of je nu luistert naar de paus, de dominee,

of naar van Agt, den Uyl, of de geest. Wanneer je niet zelf nadenkt blijf je zo dom als het achtereind van een varken. Zelfs zijn, zelf denken, zelf doen. En daarbij dan niet alleen uitgaan van je eigen standpunt, maar de feiten onder ogen zien.

Op het ogenblik, dat je begint te roepen, dat jij alleen het weet en dat de gehele wereld zich dient te schamen, dat zij er niets aan doet, deugt er iets niet. Dan erken je in de eisen, die je aan de wereld stelt, in feite vooral je eigen zwakten, fouten en vrezen.

Wie met kreten begint, bewijst volgens mij, dat hij niet over voldoende overtuigende argumenten beschikt. Omdat hij de kreet op de duur in de plaats van een zinnig argument hanteert, meent hij bovendien op de duur nog, dat hij gelijk heeft ook.

Zeker, er zijn heel wat kreten bij, waarvoor je op het eerste gezicht heel wat kun gevoelen. Vrijheid voor de vrouw b.v., tot je beseft, dat er heel wat mannen zijn, die wat meer vrijheid voor zich ook best op prijs zouden stellen.

En bovendien denk ik mogelijk te eenvoudig. Wanneer ik een kreet hoor als "baas in eigen buik", zo ben ik geneigd te zeggen: natuurlijk hoor. Voor mij mag zij eten, wat zij wil. En wanneer zij dan spreken over vrijheid in het huwelijk, het recht zichzelf te uiten volgens eigen wensen, ben ik geneigd te stellen:

Wanneer je tot een huwelijk of zelfs maar tot een samenleven komt, sluit je in feite met de ander een kontrakt. Wanneer echter eenmaal een overeenkomst voor langere tijd is gesloten, zo hebben volgens mij beide partners de plicht, zich aan dit kontrakt te konformereren. Of, om het minder ambtelijk te zeggen: men is volgens mij verplicht ook te doen, wat men beloofd heeft, of dit nu met zoveel woorden is uitgesproken, of in feite stilzwijgend werd aanvaard. En dat geldt volgens mij dan ook evengoed voor het vrouwtje als voor het mannetje en ook niet meer voor het vrouwtje of meer voor het mannetje. Elk dient zijn afspraken na te komen.

Bezie je de zaak zo, dan blijkt al snel, dat het merendeel van de problemen in deze tijd op dit gebied voortkomt uit het denkbeeld, dat men zich boven de ander moet kunnen verheffen.

Maar waarom eigenlijk? Reeds het oude spreekwoord zegt het: hoge bomen vangen veel wind. En in deze tijd vangen zelfs hoge fietsers veel punaises.

Mijn vraag luidt dan: waarom toch proberen meer te zijn dan een ander en daarom vaak verplichtingen aangaan, die je in feite niet wilt of kunt nakomen? Waarom probeer je als mens niet in de eerste plaats jezelf te zijn en alleen die verplichtingen aan te gaan, die je meent te kunnen vervullen, daarbij duidelijk stellende, dat je het recht hebt, je gegeven woord terug te nemen tegen inlevering van alle voorrechten, die je daardoor verworven hebt?

Maar ja, de mensen willen de konsekwenties niet aanvaarden en roepen vooral daarom uit: maar wanneer ik werkelijk mijzelf ben dan en dan komen er hele verhalen. Zoals de man, die afsprekt voor een vrouw zo goed mogelijk te zorgen om na enkele maanden al te stellen: ik kan mijzelf niet zijn zonder de vrijheid om te gaan kegelen enz. De vrouw moet dan maar de afwas doen en voor de kinderen zorgen, wat daar is zij voor.

De vrouw op haar beurt vindt dat de man dit alles maar zelf moet doen en roept: Ik wil zelf uitmaken, wie en wat ik ben. Ik ben met je getrouwd, maar mannen zijn schoften, die iedere vrouw nakijken, of zij denken: wat zit er also onder...

Nu zal ik niet beweren, dat een vrouw het recht niet heeft, een dergelijke houding van mannen onaangenaam te vinden. Maar wanneer zij niet wil, dat men zo naar haar kijkt, zal zij zich anders moeten kleden. Er zijn uiteindelijk kledingstukken genoeg te vinden, waarbij een man zich niet meer afvraagt, wat er onder zit, maar eerder, wat daar nu weer aankomt...

Kortom, het is heus niet zo moeilijk een oplossing voor dergelijke problemen te vinden. Maar je kunt niet alles tegelijk hebben: sexy-kleding, mini-mode, doorkijk-bloese en dan mannen, die niet naar je lichaam, maar naar je geest kijken.

Een andere eigenaardigheid: Arbeiders roepen steeds luider, dat zij recht hebben op een deel van de bedrijfswinst, die hun werkgever behaalt, omdat zij daarvoor uiteindelijk ook hebben gewerkt. Gelijk hebben zij. Dat staat hen toe.... mits zij natuurlijk ook bereid blijken te zijn, te delen in eventuele verliezen van het bedrijf.

Want anders wordt het wel wat al te gemakkelijk: wanneer er winst is, eis je je deel op en wanneer er verlies is, stel je, dat je toch tenminste een salarisverhoging van node hebt, want je inkomen moet nu eenmaal meegaan met de trend.

Trend is trouwens ook een heerlijk woord voor kretenverkopers, zo in de stijl van: Wij moeten beseffen, dat de ambtenarensalarissen iets boven de trend zijn gegaan de laatste tijd en dit moet ingelopen worden. Niet toegeven, dat men zelf teveel geld heeft uitgegeven om de salarissen normaal te verhogen, maar een kreet, die ongeveer klinkt, of de ambtenarenstand de laatste tijd socio-economisch vreemd is gegaan.

En natuurlijk komen de beambten in het geweer onder het motto van verworven rechten enz. Wat er op neer komt, dat men aan beide zijden er niet vanuit gaat, dat arbeid beloond dient te worden, naarmate er gepresteerd wordt, maar dat de kwestie van in dienstzijn op zich loonwaardig is.

Trouwens, wanneer je de leuzen moet geloven, is het feit alleen, dat iemand op de plaats van het werk aanwezig is om daar een sigaretje te roken en even te leunen al voldoende om hem recht te geven op zijn deel van de financiële koek.

Wat mij er toe brengt mij af te vragen, of degenen, die dergelijke leuzen aanheffen, denken, dat koeken gebruiksklaar uit de hemel komen vallen en nog nooit hebben gehoord, dat een koek eerst gebakken moet worden, voor hij gekonsumeerd kan worden. Rare koekebakkers, indien u het mij vraagt.

Toch geldt het door mij gestelde zowel voor elke gewone als voor sociale of economische koeken. Maar ja, die mensen doen dan ook vooral aan politiek.

Nu heb ik niets tegen de politiek. Ik vind het een aardig en eigenaardig bedrijf. Om het eens netjes te zeggen: voor mij is politiek de meest interessante poppenkast, die zich afspeelt in de tent van het ambtelijk bepaalde bestedingspatroon.

Toch heb ik wel enkele bedenkingen, al is het maar t.a.v.

de met dit bedrijf gepaardgaande pretenties.

Kan er b.v. een werkelijk christelijke politiek bestaan? vraag het u eens af. (kan niet?) Inderdaad niet. Want de ware richtlijn van het werkelijk christendom luidt niet " dwingt hen om in te gaan". Dat stamt van Paulus. Jezus zeide: Neem niets mee op uw weg, zelfs geen tweede paar sandalen en ga van huis tot huis. En zo men niet wil luisteren, ga verder en indien niemand in een plaats wil luisteren, schudt het stof van die stad van uw sandalen en ga verder. Wat met andere woorden neerkomt op een " overtuig, maar dwing niet."

Een opdracht, die voor sommige christelijke politici niet slechts onaangenaam zal zijn, maar voor hen zelfs niet haalbaar is in de praktijk, want politiek is de kunst van het haalbare en het doel betutteling.

Trouwens, dat modewoord haalbaar vindt ik ook al een wonderlijke term. Vroeger zeiden de mensen: de duivel zal je halen. Nu zeggen zij: het is niet haalbaar. Waar ligt het verschil?

Wanneer je goed luistert naar de vele christelijke voor- mannen en hun volgelingen, kom je volgens mij al snel tot de konklusie, dat de meesten onder hen niet eens meer weten, wat echt christendom in feite betekent.

Zeker, zij gaan naar de kerk, luisteren naar de preek, lezen de bijbel, zij bidden. Zij zeggen alles te weten, maar het enige, wat zij kennelijk dan niet weten is, wat werkelijk christendom in feite is. Geen wonder overigens, want de werkelijke leer van Jezus is langzaamaan begraven onder de kreten over Gods Wil en het Bloed van het Lam.

Trouwens, er is niet veel veranderd in vele eeuwen. Of vindt u werkelijk, dat er een verschil is tussen de kreten van een Peter van Amiens met zijn Dieu le veut en de kreten van christelijke politici, die stellen, dat het tegen de wil van God is, dat een bepaalde wet wordt aangenomen, of een bepaalde praktijk binnen de gemeenschap geduld?

Zelfs veel van de herhaalde roep om offers in de naam van missie en naastenliefde blijkt, op de keper beschouwd, niet meer dan een leuze te zijn, aangegeven door mensen, die zichzelf graag belangrijk maken op andersmans kosten.

Werkelijk christendom is gebaseerd op een werkelijke naastenliefde, waarbij je niet alleen jezelf zoekt, maar eerst en vooral bereid bent alles, wat je hebt, bent en kunt met een naaste te delen, wanneer die daaraan behoefte heeft, zonder daaraan regels of voorwaarden te verbinden. En dat is heel iets anders dan b.v. een Cao. In de tweede plaats betekent werkelijk christendom de bereidheid om, zonder te kiezen voor ceasar of voor de tempel, beiden hun rechten te gunnen en toch zelf te volbrengen, wat de Wil des Vaders is.

En beseft wel, dat de wil des Vaders datgene is, wat jij zelf als zodanig beseft en erkent, niet wat anderen zeggen. Maar dat kan natuurlijk niet. Want hoe zou je ooit een verantwoorde christelijke politiek kunnen voeren, wanneer de mensen alles in de eerste plaats in en voor zichzelf moeten beslissen.

Politiek berust er immers op, dat je altijd weer doet, of je voor de mensen beslist, terwijl je hen belooft om, indien gekozen, alles zo te beslissen als zijzelf beslist zouden willen, om dan beslissingen te nemen, die de mensen beslist niet

wensen onder het motto, dat de mensen beslist anders gewenst en beslist zouden hebben, wanneer zij zelf een beslissing hadden moeten nemen met kennis van feiten : die je hen zoveel mogelijk onthoudt natuurlijk.

Waar in het christendom vind je zoiets terug? Voor mij is het deel van de kretologie, de kreten die beweren: Wij moeten zorgen voor alle onderdrukte mensen, voor de gastarbeiders, de junkies, voor een ieder, die onfatsoenlijk genoeg is om te protesteren, of luidruchtig genoeg om gehoor af te dwingen. Maar die verantwoordelijkheid geldt natuurlijk niet voor hen, die in eigen omgeving in stilte verrekken. Kom je er toevallig tijdig achter, dan berg je hen maar op in een tehuis voor ouden van dagen of een andere passende instelling, zodat je van hen geen last meer hebt, zelfs niet in geweten.

Trouwens, met dergelijke lijdens in stilte kun je geen actie voeren, dat is niet interessant. Wat of men dit nu toegeeft of niet, zo is het in feite altijd weer.

Actievoeren in christelijke zin echter betekent niet, naar buiten toe lawaai schoppen, maar allereerst actie voeren in en desnoods tegen jezelf, vanuit en voor jezelf.

Zeker, wel degelijk ook voor jezelf. In jezelf dien je actie te voeren, opdat je eindelijk kunt beseffen, wat je nu werkelijk wilt, wat je werkelijk aanvaardbaar acht en zelfs wat jij zou willen, dat er met jou zou gebeuren, wanneer je in de plaats van die ander stond.

Vanuit jezelf moet je actie voeren, nagaande, in hoeverre je over de werkelijke middelen en mogelijkheden beschikt om anderen te helpen en jezelf te handhaven, zo alles bereiken, dat de ander de kansen krijgt zelf waar te maken wat hij nastreeft en jijzelf bereiken kunt, wat je aanvaardbaar acht.

Maar ook actie voeren voor jezelf, opdat je werkelijk er toe komt je naaste lief te hebben gelijk jezelf. Want liefhebben boven het eigen ik klinkt mooi, maar heeft geen zin.

Je kunt natuurlijk wel zeggen tegen alle arme vervolgde, veedrukte of gewoonweg arme mensen in de wereld: Kom maar naar ons land, dan zullen wij wel voor jullie zorgen, maar het einde van het lied is dan, dat allen te samen failliet gaan en een ieder er slechter aan toe is dan voorheen.

Zeker, alle idealisme op zich is mooi. Maar er schuilt vaak een fout in: wat men nastreeft, moet haalbaar blijven. Je kunt geen eisen stellen aan anderen of jezelf, die niet waar kunnen worden gemaakt. U weet het zelf wel: Er zijn van die ogenblikken, dat je geen geduld meer hebt met je medemensen, dat je het niet langer op kunt brengen om naar hen te luisteren zelfs.

Wat moet je dan doen? Kreten gaan slaken in de zin van: jij hebt heus geen reden tot klagen.... Zou het niet verstandiger zijn om je te verontschuldigen, b.v. omdat je nog een boodschap moet doen en wat rond te lopen tot je misnoedigheid wat verdwenen is en je weer kunt luisteren. Wanneer je dan nog eens en aandachtiger naar de ander luistert, kom je er mogelijk zelfs achter, wat met de jeremiade werkelijk bedoeld wordt. Want de meeste mensen klagen alleen over verschijnselen, zelden over werkelijke oorzaken.

Heus, met kreten kom je er niet. Dat voert tot strijdigheden als een: Wij moeten voor alles het landschap sparen, maar wel gelijktijdig voor werkgelegenheid voor allen zorgen en voor zoveel energie, dat het verbruik daarvan steeds kan worden opgevoerd. Zodat men in staat zal blijven om steeds meer energie te gebruiken voor steeds meer onnodige producten en de huisvrouw kan worden voorzien van steeds meer onnodige huishoudelijke instrumenten.

Wonderlijk **eigenlijk**: keukenwerk is vrouwenwerk, zo beweert men ook nu nog vaak. In vergelijk tot het hoen zou je de vrouwen kip kunnen nomen. Zij is in ieder geval geen haan en toch beweert men, dat het interieur van een moderne keuken er uit moet zien als een soort cockpit. Mogelijk is dit laatste er mede de oorzaak van, dat de huisman wat meer in de mode begint te komen.

Let we: bij al die kreten over landschap, energie en werkgelegenheid zegt men niet: ik zal wel beginnen met zelf wat minder te doen. Men wil houden wat men heeft, meer verwerven dan men reeds had en schreeuwt ondertussen, al dan niet met subsidie, zo hard men kan, om gelijk te krijgen.

Neem het volgende eens: De nietrokers hebben er bezwaar tegen, dat in hun omgeving door anderen wordt gerookt, omdat zij dan passief mee moeten roken. Op zich een juiste stelling, want de rook van anderen is voor hen inderdaad soms overlast.

Maar waarom protesteren zij dan niet meteen tegen de mensen, die anderen een normaal gebruiken van de openbare weg onmogelijk maken door de drukte, die zij met hun woon-werk verkeer veroorzaken, ofschoon zij evengoed het openbaar vervoer hadden kunnen nemen? Anderen mogen niet roken, want dit hindert mij, maar: ik ben blij, dat ik rij!

Dat riekt naar onrechtvaardigheid. Trouwens, vele kreten lijken mij eerder een verhulling van eigen onmacht of gemakzucht. zoals deze: In het belang van de meer bekeken winterprogramma's, die bijzonder belangwekkend dienen te zijn, moeten wij een zomervakantie instellen, waarin wij op de t.v. programma's herhalen en goedkope films en series vertonen. Gelijktijdig hebben onze mensen dan de kans, wat bij te komen van de spanningen van de winter.

Schitterend gezegd. Maar loopt de zomer dan tegenwoordig van begin mei tot eind oktober? Wanneer niemand daarop reageert, komt het nog eens zover, dat het winterseizoen voor de t.v. begint op 5 december en eindigt op 31 december. Ergens ontbreekt voor mij in een dergelijke kreet de redelijkheid.

Zoals ik het onredelijk vind, dat iemand zich beklaagt over een kleine omzet in een klein bedrijf en gelijktijdig stelt: Tussen de middag ben ik van half een tot half drie gesloten, want dan moet ik eten.

Dit komt steeds vaker voor, nietwaar? En wanneer je de mensen er op wijst, dat hun klachten over omzet wel eens samen zouden kunnen hangen met de tijd, dat zij gesloten zijn, barsten de kreten los:

Als klein ondernemer hebben wij al zoveel zorgen en moeiten, zoveel extra werktijd en nu beweert u, dat wij niet eens het recht hebben op ons gemak te eten?

Mijn antwoord op een dergelijke kreet zou luiden: omdat u de tijd wilt hebben om rustig te eten, hebt u ook meer zorgen, want er zijn grote bedrijven, die wel open blijven. De klant heeft er recht op bediend te worden op het ogenblik, dat hij of zij zelf tijd en gelegenheid hebben, om boodschappen te doen. Verstandige klanten zullen dus dáár hun aankopen doen, waar dit voor hen op de voor hen aangename tijd mogelijk is.

Waarop de verontwaardigde kleinhandelaar ongetwijfeld zal beweren, dat dit hoogstens een paar mensen zijn. Maar in feite zijn het er heel veel. Anders zou hij niet zo in de zorgen zitten. De mensen zijn gemeenlijk wel bereid iets meer te betalen voor goede service, maar dan wel op die ogenblikken, dat dit hen zelf past.

De basis van dergelijke kreten en klachten is gelegen in een geheel verkeerde wijze van denken, die langzaam ontstaan is, waarbij de mensen allereerst menen te mogen denken aan hun eigen wensen en genoegens en dan eerst aan een ander, terwijl zij wel het recht hebben van anderen te eisen, dat dezen met hun grillen rekening houden.

De horeca klaagt. Maar roep eens een ober, die gapend in zijn neus staat te pulken en vraag hem een paar biertjes te brengen. " Spijt mij meneer, maar dat is mijn wijk niet. Mijn kollega komt meteen."

Is die ober nu fout of niet? Hij zal zeggen, dat hij voor een bepaald aantal tafels is aangenomen en dus het recht heeft zich te beperken tot de taak, waarvoor hij betaald wordt. Formeel heeft hij gelijk, al zal de klant dit niet erg op prijs stellen. En wanneer ik de baas was van die ober, zou ik hem voor een dergelijke wijze van gastheerspelen niet willen betalen.

Kreten zijn zelden geheel zonder zin, maar zij verwaarlozen zoveel. Men zegt b.v. tegenwoordig wel, dat Nederland een duur land is geworden voor de touristen. Waarbij men dan maar liever vergeet, dat het ook voor vele Nederlanders in feite een heel duur land dreigt te worden.

Toch meen ik, dat die duurte niet het belangrijkste criterium is. Het belangrijkste is volgens mij dat een tourist, ook wanneer hij wat minder kan besteden dan vroeger, graag zal gaan naar plaatsen, waar hij gastvrij ontvangen wordt. Maar in uw land kan men enige service in feite alleen nog verwachten, wanneer men bereid is een paar honderd gulden per dag uit te geven. De enkele plaatsen en gelegenheden, waar men de tourist inderdaad gastvrij en prettig ontvangt, zijn ook in deze dure dagen nog steeds volledig bezet.

Maar door de bank moet voor de hulpvaardigheid en dienstvaardigheid in uw land zoveel betaald worden, dat deze luxe, die een ieder in zijn vakantie zo graag wil genieten, voor steeds meer mensen onbetaalbaar wordt. Alweer: de kreten en klachten berusten op een eenzijdigheid, waarbij men de eigen verkeerde mentaliteit als vanzelfsprekend stelt.

U meent mogelijk, dat mijn betoog tot op dit ogenblik weinig samenhang vertoont. Maar realiseer u, waar wij met al deze voorbeelden en opmerkingen terecht zijn gekomen: bij een bepaalde mentaliteit. Een mentaliteit, die alleen met eigen ik en eigen standpunt rekening wenst te houden.

De mentaliteit van mensen dus, die, ondanks alles, vol blijven houden: wij hebben al had u daarover niets te zeggen, een afspraak gemaakt met de N.S, dat er een tramviaduct zou komen over de Koekamp en u hebt het recht niet om op ons woord terug te komen en zo ons aanzien aan te tasten...

De mensen die zeggen: wij zijn tegen de verwildering van de natuur en voor het behoud van werkgelegenheid, maar ons bedrijf moet zich verder kunnen uitbreiden. Waarbij over het hoofd wordt gezien, dat, wanneer beide punten, natuurbehoud en werkgelegenheid niet beiden te bereiken zijn, er een keuze gemaakt zal moeten worden door allen en dus niet ten voordele of nadele van een enkel bepaald bedrijf.

Maar ja, hoe gaat het in dergelijke gevallen? De mensen, die elders al werk hebben, zijn voor het behoud van de natuur en degenen, die in het betrokken bedrijf werken of er werk hopen te vinden, zijn voor het behoud van werkgelegenheid en beide partijen willen elkaar niet eens aanhoren, laat staan begrijpen.

Wanneer de mensen van beide partijen aan 't woord komen, zullen zij allen wel redelijk argumenten voor hun standpunt aan willen voeren. Maar wanneer je jezelf de kans geeft te beslissen op voorwaarde, dat zij de volle verantwoordelijkheid voor hun besluiten zullen dragen, blijkt opeens, dat zij niet willen kiezen, geen verantwoording willen dragen en alleen voort willen gaan met hun leuzen in de hoop, dat een ander de aansprakelijkheid voor mogelijke gevolgen wil nemen.

Ook het standpunt van de anderen wensen zij niet als aanvaardbaar of volwaardig te aanvaarden. Degenen, die voor werkgelegenheid kiezen, zullen roepen, dat het met dat landschap best mee zal vallen. En degene, die voor het landschap opkomt, blijft uitroepen, dat de industrie alle landschappelijke waarden voor kinderen en kindskinderen zal verpesten, dat de onaangename natuur onaangestaan dient te blijven voor het nageslacht.

Waarbij dan maar over het hoofd wordt gezien, dat er in uw land geen enkel onaangestaan landschap is, dat ouder is dan een eeuw. Want u leeft allemaal in een kunstmatig landschap. En bovenal dient men te beseffen, dat men niet alleen een keuze kan maken voor anderen. Men kiest in feite ook voor zichzelf, ook al is dit minder klaarblijkelijk op het ogenblik. Want men zal zelf mede de gevolgen van een gedane keuze ondergaan, of men dit nu beseft of niet.

Ik zie in de nabije toekomst vele invloeden optreden, die sterk polariserend werken. Tegenstellingen worden daardoor groter en feller omschreven. Men zal op zijn minst moeten beseffen, dat men, zelfs indien men het eigen standpunt scherp en in tegenstelling tot anderen wil formuleren, toch bereid zal moeten zijn ook naar de ander te luisteren en zijn standpunt op grond daarvan zo nodig en voortdurend te wijzigen. Maar dit zich aan de mogelijkheden aanpassen doen de mensen kennelijk liever niet.

Kijken wij naar de omstandigheden op uw wereld, dan blijkt steeds weer, dat 'n eenvoudige stellingnemen in alle rechtvaardigheid niet meer mogelijk is. Kijk maar eens naar Israël.

Dit land verkeert ook al in een heel eigenaardige situatie: de ene groep roept om vrede en is bereid daarvoor veel prijs te geven, terwijl een andere groep, dromende van een groot Israëlspreuk over veiligheid en het bijbelse recht op het geheel van het vroegere land.

De vraag is alleen maar, wat je aan een groter Israël hebt, wanneer je het niet overleeft en wat je aan vrede hebt, wanneer je daarmee je eigen land verliest. Ook hier geldt, dat je moet beseffen, wat je kiest en waarom. En een keuze kan ook hier eerst juist gemaakt worden, wanneer men rekening wil houden met de standpunten van alle betrokken partijen, ook dat van de palestijnen en zelfs dat van de palestijnse extremisten. Maar dit is nog te ver van uw bed af.

Stel, dat u uw geest wilt ontwikkelen, doet aan yoga, T.M., of op een andere wijze werkt. Dan kan dit voor u perfect werken. Toch kunt u niet tot de wereld roepen, dat dit nu de enig juiste weg is. Want kunt u bepalen, wat deze dingen voor een ander betekenen? Kunt u voor die andere middels uw systeem de bewustwording waarmaken? Dat kunt u niet, ten hoogste bent u in staat de betekenis en verdienste van uw systeem aan uw eigen wezen juist te konstaten en zelfs dit blijft een vraag.

Nu zal men in dergelijke kringen eerder dan in bepaalde godsdienstige sekten met mij eens kunnen zijn, dat alle verschillende wegen noodzakelijk kunnen zijn en daarom recht van bestaan hebben, daar elke mens immers op zijn eigen wijze zijn persoonlijke bewustwording zal moeten doormaken. Maar dan dient u, uzelf als verruimde geest beschouwende, het ook met mij eens moeten zijn, dat die eenvoudige mensen recht hebben op hun eigen benepen geloof, omdat dit voor hen mogelijk een weg tot bewustwording biedt, ook al kunt u die daarin niet of niet meer vinden. Zoals ook mensen, die zeggen niet te geloven of zeer vrijzinnig zijn, het recht moeten hebben volgens hun eigen denken en geloven te leven.

En dit betekent weer, dat men te samen dient na te gaan op welke wijze voorkomen kan worden, dat de ene groep de andere lastig valt. Want dit vloeit hieruit voort.

Zouden de mensen hiertoe kunnen komen, dan zou veel van de z.g. polarisatie, de steeds sterker groeiende en geuite tegenstellingen, teniet gedaan kunnen worden. Dan zouden mogelijk arbeiders en bedrijfsleven te samen bewust kunnen zoeken naar een mogelijke uitweg uit hun huidige impasse, ook al zouden beide partijen illusies op moeten geven en zo hier en daar een veer moeten laten. Maar het zou wel betekenen, dat op deze wijze de werkgelegenheid en het behoud van vele bedrijven zeker is.

Zolang de mensen zich echter opstellen voor een verdedigen van hun eigen ogenblikkelijke belangen en daarbij van anderen gaan eisen, dat ook door dezen ten koste van alle mogelijke offers die belangen gediend zullen worden, kom je nergens toe.

Neen. Je kunt hiervoor lang of kort zanikken zonder dat aan dit alles iets verandert. Er zijn trouwens mensen, die menen, dat ik over dit alles reeds lang genoeg gezanikt heb - maar die zijn dan nog nooit naar een zitting van de

kamer geweest. Degenen, die dat wel deden, zullen vinden, dat ik bepaalde punten nogal kort afdoe.

Ik tracht echter nog steeds u duidelijk te maken, dat u nu wel bepaalde kreten bij voortduring kunt hanteren, maar dat, tenzij u de inhoud van die kreten ook bij voortduring zelf waar kunt maken, zij zinloos en werkelijkheidsvervreemdend zijn.

Menselijke zekerheden zijn niet zo groot, als men wel denkt. Zelfs het voortbestaan na de dood is een geloofspunt, ook al is het voor mij een bewijsbare zekerheid geworden, gezien mijn huidige situatie.

Maar hoe dit leven na de dood werkelijk voor u kan zijn, kan niemand van u in werkelijkheid en geheel weten. U kunt er mogelijk enkele beelden van beleefd hebben, maar wat het bestaan als geest in zijn geheel omvat, weet u eenvoudig niet en kan ook niemand, zelfs de best bespraakte geest, u duidelijk maken.

Dit betekent, dat iedere andere mens, die een andere visie op voortbestaan en hiernamaals huldigt, ook gelijk kan hebben. Hij behoeft in ieder geval niet geheel ongelijk te hebben. Want u kunt de algehele juistheid van uw stellingen evenmin bewijzen als de ander de juistheid en waarheid van al, waarin hij gelooft.

Er zijn heel wat mensen, die lachen om de Jehovahgetuigen en hen simpele zielen noemen, die zeker ongelijk hebben. Waarschijnlijk hebt u inderdaad gelijk, maar hoe weet u dit zo zeker? Hoe weten zij, dat zij gelijk hebben? Zij geloven en kunnen niet aantonen. U hebt al evenmin bewijzen voor de juistheid van uw geloof. Dat betekent dan, dat zij u dienen te respecteren in uw wijze van leven en geloven, maar dat u hen hetzelfde verschuldigd bent.

Het betekent echter ook, dat u met hen, zij met u, moeten proberen samen te leven. Niet zij apart in hun koninkrijkje en u er omheen, spotlachend opmerken, wat dit toch voor vreemde clowns zijn. Want nu gaat de wereld al weer niet ten onder.

O, ik meen ook, dat zij met hun voorspellingen wel heel erg voorbarig zijn hoor. Maar wanneer je aanvaardt, dat elke mens 't recht heeft op zijn eigen geloof, zijn eigen wijze van denken, maar niets, wat hij niet meteen bewijzen kan aan een ander op mag leggen, zijn wij dan niet veel verder?

Kom je dan, menselijk en geestelijk, niet heel wat verder dan met kreten over uitverkoren zijn en de komst van het koninkrijk, of de alleen zaligmakende kerk? Wanneer mensen beginnen te beweren, dat zij uitverkoren zijn, zonder dit op algemeen aanvaardbare gronden te kunnen aantonen, kun je er beter een liedje van maken in de stijl van "wij zijn de meisjes van het confectie-atelier". Want dat is dan even zinvol en amusanter.

Zelfs indien je stelt, dat je meer van de waarheid kent en beseft dan anderen, blijft nog steeds gelden, dat die kennis, wijsheid e.d. wel erg mooi is, maar dat je alleen met anderen te samen werkelijk iets kunt bereiken.

Ik kijk naar uw wereld, zie b.v. een Jimmy Carter, die zijn denkbeelden kennelijk niet kwijt kon en nu probeert dan

zijn persoonlijkheid maar wat beter en duurder te verkopen.

Ik kijk naar Rusland, dat heus niet zo hels is als men soms voor doet komen, maar waar men, zoals in bepaalde andere landen, doodsbenuwd is voor een ieder en alles, wat anders denkt dan de heersende laag.

Ik zie het gistende Azië met al zijn veranderingen. En ik ben geneigd tot de westerlingen te zeggen: zij zijn anders dan u, reageren anders dan u. Waarom zouden zij het niet op hun eigen wijze mogen doen, zolang er niet een enkele groep de macht grijpt, die alle anderen het onmogelijk maakt zichzelf te zijn.

Spreek niet over Rusland als een voortdurende dreiging. Dat is het niet, behalve voor sommige bestudeerde heren, die, denkende aan de beren van hun studententijd, nu de russische beer als het symbool zien voor een mogelijke herhaling van dergelijke pecuniere verwickelingen.

Of om het eenvoudig te zeggen: je moet proberen de anderen te begrijpen. En dat betekent allereerst, dat je aanvaardt, dat een kommunist een kommunist is, zelfs wanneer hij het met de leiding van zijn land mogelijk niet eens is. Zoals men zal moeten aanvaarden, dat een socialist nu eenmaal een socialist en een christen een christen is, met alle redelijke en onredelijke reacties, die daaraan verbonden plegen te zijn.

Dat gedaan hebbende moet je je niet af gaan vragen, hoe je de anderen duidelijk kunt maken, dat je meer, beter, juister of sterker bent, maar hoe je de anderen kunt duidelijk maken, dat ondanks alle verschillen men te samen meer zal kunnen bereiken dan elke groep alleen.

Samenwerking sta ik voor, ook tussen christen en andersdenkende, tussen oost en west. Zoals ik voorstander ben van een werkelijke samenwerking tussen Rusland en Rood China, tussen Rood China en de Usa, tussen Nederland en de Usa en alle andere naties.

Waarom zou Europa anders zijn dan de rest van de wereld? Het heeft alleen mogelijk nu wat meer. Maar voor de rest zijn al die verschillen grotendeels illusie.

Zelfs bondgenoten, die steeds weer roepen, dat men ten koste van alles zijn nationale onafhankelijkheid dient te handhaven, zijn in zovele dingen afhankelijk van anderen, dat hun streven naar nationale onafhankelijkheid in feite een leuze wordt, die ten hoogste, waar anderen zwakke punten hebben, tijdelijk onderstreept kan worden, maar die toch nooit macht geeft of een oplossing biedt voor problemen.

Er bestaan geen zuiver nationale waarden meer in deze tijd. De wereld is te vol geworden. Dan kun je niet meer, zoals eens op je standpunt van persoonlijke verhevenheid gaan staan door Volk en Vaderland voor vijf cent aan te bieden of de waarheid, die ook zo eenzijdig was, dat zij zelden een volledige waarheid bevatte, voor 3 cent. Maar ja, dat je voor die som, al betekende dat toen nog iets, de werkelijke waarheid zou kunnen kopen, zal wel niemand gedacht hebben. Want de eerlijke en onvervalste waarheid is onbetaalbaar.

U wilt wat waarheid? Goed. Realiseer u dan, dat er geen onafhankelijk Nederland meer bestaat. Wat in uw land kan gebeuren, wordt bepaald door de EEG, door de machtsverhoudingen en productie in de wereld, waarbij derde landen, zowel als de Usa,

van grote invloed zijn. Vaak worden uw belangen voor een groot deel bepaald door de heersende politieke verhouding in landen als Frankrijk. Sla dan niet zo hard op je borst en roep niet zo luid, dat je iets bijzonders bent.

Een nederlander is trouwens een eigenaardig mens: Wanneer er in zijn eigen omgeving heibel is, loopt hij stil met een grote boog om alle potentiële gevarenpunten heen. Zodra er echter buiten eigen land iets niet in orde is, klimt hij onmiddellijk op een kansel en begint te preken, om zijn actie voort te zetten met een protestdemonstratie, eindigende in het aanbieden van een petitie met vele handtekeningen aan iemand, die er ook niets aan kan veranderen. Is dit gedrag nog redelijk te noemen?

Zeker, de mensen, die dergelijke dingen organiseren, roepen dan uit, dat je toch beter iets kunt doen dan helemaal niets. Zij hebben gelijk. Maar laten zij er dan eerst eens voor zorgen, dat hier, waar zij daadwerkelijk op kunnen treden, alles in orde komt.

Laat hen er dan eerst maar eens voor gaan zorgen, dat geen mens in Nederland meer in lichamelijke, morele, of geestelijke nood verkeert, dat niemand in Nederland eenzaam is.

Laat hen dan, uit de eenheid, die zo geboren kan worden, de krachten putten om anderen niet allereerst te verwijten, wat zij verkeerd schijnen te doen, maar hen te helpen om het goede, dat ook bij hen bestaat, zo sterk te laten groeien, dat al die verkeerde ontwikkelingen langzaam maar zeker verdwijnen.

Dit lijkt mij de beste oplossing, maar vrees, dat vele groepen, volkeren en landen daaraan nog niet toe zijn. Ik vrees dat zij hun leuzen zullen blijven aanheffen, hun kreten beschouwen als het bewijs, dat zij alleen weten, wat goed is en niemand anders. Dat zij alleen geroepen zijn, alle misstanden in de wereld te bestrijden, dat zij alleen kunnen weten, wat die misstanden zijn en dat zij alleen de belangen van het volk, van de mensheid desnoods, vertegenwoordigen. Zo kan ik doorgaan,

Ik vrees, dat, dank zij deze groepen, de voorbereidende wereldoorlog der geheime diensten, die nu reeds wordt gevoerd, zal ontaarden in gewapende conflicten bij proxie, oorlog op een afstandje, waarbij men dan wel niet direct zelf schijnt te vechten, maar met troepen en wapens in feite conflicten in standhoudt of uitvecht, zoals eens tijdens de burgeroorlog in Spanje het geval was. Want deze schijnbare burgerstrijd was in feite niets meer of minder dan een krachtmeting tussen Rusland en Duitsland.

Konflikten, zoals die op het ogenblik bestaan in Afrika, maar binnenkort waarschijnlijk ook worden uitgevochten in Azie en Z. Amerika zijn in feite een soort oorlog tussen grootmachten. Alle leuzen, die t.a.v. deze zaken worden aangeheven - ook in uw land en omgeving - maken deel uit van een soort oorlogsvoering, waarbij uzelf dan wel niet in een gewapend conflict bent gewikkeld en grote schade doet, of hun neus bloedt. Dit, terwijl in feite zij de aanleiding vormen tot al dit bloedvergieten, zij hun nieuwe wapens uitproberen en nieuwe tactieken en technieken laten toepassen door mensen, die denken, dat zij strijden voor de vrijheid van hun vaderland.

Realiseer u deze feiten, ook al hebben de kretologen er nog zoveel mooie en verhullende woorden voor.

Stel u eens voor, dat generaals de eersten zouden moeten zijn , die in een oorlog vallen. Generaals zouden stellen, dat zij dit gevaar niet eens mogen lopen, zelfs indien er daardoor geen oorlog zou komen. Want, zo stellen zij, wij zijn nodig om leiding te geven. Zij hebben overigens gelijk. Want een oorlog zonder strakke leiding ontaardt al snel in een verbroedering. En mogelijk vreest men dit meer dan al het andere. Ik weet het niet zeker.

Zeker is dat deze wereld behoefte heeft aan een vorm van heldenmoed, die niet tegen de politie te keer gaat, niet slagvelden in standhoudt of anderen steeds weer probeert te provoceren, maar de heldenmoed van mensen, die bereid zijn om desnoods ten koste van alles in de eerste plaats voor een ieder medemens te zijn. Niet binnen een bepaalde groep, maar werkelijk t.a.v. een ieder. Mensen , die niet opkomen voor de belangen van een enkele groep, maar bereid zijn, de belangen van een ieder te verdedigen, wanneer zij door anderen geschaad worden zonder zin of reden.

Er is behoefte aan mensen, die niet eerst zeggen: wij eisen, wij hebben nodig, maar die zeggen: wat kan ik geven, zijn voor anderen. En maakt u zich nu geen zorgen, want ik ben bijna uitgekankerd. Maar het moest in Nederland een actueel onderwerp worden, en dat kun je zonder kankeren nu eenmaal hier niet goed behandelen.

Luister: er zijn in uw land heel wat mensen, die zich geheel inzetten voor de belangen van b.v. invaliden e.d. en toch gelijktijdig aan de gemeenschap eisen stellen, die onredelijk zijn. Zoals er christenen, die in hun politieke machtspeel wel de juiste leuzen gebruiken, maar zelf zo verwrongen, krampachtig bezig zijn hun macht te bewijzen, dat zij zelfs niet meer kunnen begrijpen, dat christendom berust op vrijwillige dienstbaarheid en niet vooral bestaat uit een anderen vertellen, hoe het moet. Kreten verdoezelen de feiten, doen degene die ze slaakt vergeten, wat de werkelijke feiten zijn. Besef dit en vermijd het gebruiken van kreten, zoveel u maar kunt.

Indien men op aarde evenveel reclame maakte voor medemenselijkheid als voor wasmiddelen en grammofoonplaten, zou volgens mij de wereld heel wat reiner zijn. Zelfverheffing is naar ik meen altijd weer datgene, wat ons de nek breekt in geestelijk en vaak stoffelijk opzicht. Onze behoefte vooral rijker, beter , wijzer te zijn dan anderen, vormt een boobytrap, die je leven steeds weer uiteen doet spatten.

Je zit in een spoor en kunt er vaak niet meer uit. Je bent vastgeroest in bepaalde gewoonten. Je zit in die wereld en moet mee draaien, zo argumenteert men vaak. Men heeft gelijk. Het kan anders, maar dan zou je offers moeten brengen, die je te ver gaan, zelfs om dat te kunnen worden, wat je zo graag werkelijk zou willen zijn. Besef dit dan, verdoezel het niet met kreten. U zoudt, geestelijk en stoffelijk, anders kunnen worden. Maar de kosten zijn u te hoog.

Ik neem u niet kwalijk dat u blijft voortgaan op een spoor, dat u niet bevalt. Maar neem het mij dan niet kwalijk, dat ik dit feit in alle duidelijkheid stel. En laat mij besluiten met de opmerking, dat ik u al dankbaar ben voor

de wijze, waarop u mij hebt willen aanhoren.

Ik heb alleen geprobeerd een van de grote vraagstukken van deze tijd aan de orde te stellen, waaruit al het andere voortkomt, Rote Armee Fraktion enz., stakingen, chaos enz.

De vervreemding der werkelijkheid, die ontstaat, wanneer men meer op woorden dan op feiten gaat bouwen. Denk er eens over na. Denken is vaak het begin van de daad, nietwaar?

Goeden avond.

(bekort)

-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Dit tweede gedeelte van de bijeenkomst is bestemd voor enige esoterie.

In de mens leeft een licht. Soms, een enkele maal, ontmoet je het innerlijk en heb je een vreemde droom van vrede en rust, die al snel vergeten is, maar een zeker heimwee achterlaat.

Wanneer wij zoeken naar deze innerlijke weg dan kan dit nooit met enkel en alleen de geest. Het gehele leven van de mens is opgebouwd uit reeksen van voertuigen, die allen betrokken zijn zowel bij het stoffelijke leven, de innerlijke toestand van het ik als de werelden van de geest, waarvan zij deel uitmaken.

Daarom is esoterie iets, wat het geheel van de mens ompeist en niet als een deel van het eigen bestaan beschouwd kan worden, dat niet met de stoffelijke praxis te maken heeft.

De kern is kracht; kracht, die wederom niet omschrijfbaar is en even vaag blijft als het licht, dat ik u noemde. Want wij kennen onszelf niet en zelfs in ons zoeken om het eigen ik beter te beseffen, kunnen wij ten hoogste de wegen beseffen, die wij gaan, maar niet datgene, wat wij zijn.

Licht en kracht zijn waarden, die in ons eigen wezen bestaan, maar daaruit te voorschijn kunnen treden op het ogenblik, dat wij onszelf vergeten.

Er zijn methoden, waarbij je de eigen bewustzijnsdrempel dermate verhoogt, dat je eigen openheid, voor wat men de andere wereld pleegt te noemen, bijna volledig is.

Iets, wat gevaarlijk kan zijn, maar doenlijk blijkt te zijn.

Wanneer je dan niet zoekt naar de kern van je eigen wezen en zo niet eigen kracht, licht en persoonlijkheid aanboort, maar alleen verwacht, van buitenuit deze waarden te ontvangen, dan blijkt al snel, dat je het slachtoffer wordt van reeksen van illusies.

Want dat, wat wij zijn, kan niet in beelden worden uitgedrukt, of door menselijk denken omschreven worden. Elke poging tot omschrijving ontaardt in een vermindering van de werkelijkheid en juist deze vermindering van de werkelijkheid is maar al te vaak iets, wat wij begeren, omdat het resultaat ons streelt en ons het gevoel geeft van weten en uitverkoren zijn.

De tijd is nabij, waarin kosmische krachten op aarde wederom hun volle werking bereiken. Dan is het ik niet geïsoleerd van deze krachten en is er geen grens gesteld aan uw vermogen om deel te hebben aan die kracht.

Maar die mogelijkheid kunt u alleen beseffen, wanneer uw eigen wezen, uw innerlijk licht, uw eigen ~~kracht~~ ook, kan versmelten met datgene, wat vanuit de kosmos rond u aanwezig is.

U kunt de hemel erkennen zonder haar te betreden, maar beleven kun je haar alleen, wanneer je ook de hemel in jezelf draagt.

Dit is het probleem, waarmee de esotericus altijd weer geconfronteerd wordt. U bent aanwezig en zoekt op uw eigen wijze een weg, een invloed, een ervaring.

Al het andere is uiterlijk vertoon, is het siersel, waardoor wij een onbekende vorm kenbaar willen maken, zoals je misschien een onzichtbare kenbaar zou kunnen maken door rook rond hem te doen ontstaan, die zijn bewegen duidelijk maakt.

Het innerlijk is als de nevelkamer, waarin het kleinste deeltje, voorbijschietende, een lichtspoor wordt en zo zichzelf en zijn baan beleefbaar maakt, terwijl het toch zelf onzichtbaar blijft.

U hebt licht. U hebt kracht in uzelf. U hebt een grotere werkelijkheid dan die, welke u beseft. Waarom zoudt u izezen willen beperken?

De rede is noodzakelijk om menselijk te kunnen leven en denken. Maar het schijnbaar bovenzinnelijke of bovenredelijke is noodzakelijk, om iets van je eigen werkelijkheid te kunnen beleven of zelfs maar aan te kunnen voelen.

Dit is een tijd van krachten. Dit is een tijd, waarin ook uw eigen kracht kan groeien, dan wel verslonden wordt door datgene, wat tegengericht is aan het werkelijke bestaan van uw wezen. Aanvaarding is een noodzaak voor elke mens, die iets van zijn werkelijke wezen wil leren beleven, of dit zelfs wil leren manifesteren.

U bent kracht.... U bent licht, ook al bemerkt u dit misschien niet. U bent sfeer, u bent geest, u bent het onzegbare en het onzienbare.

In uw leeft een vonk van god en een vonk van een demon. Wat wilt u zijn? Het is niet voldoende te zeggen: Ik ken mijzelve. Want de omschrijving is onvolledig.

Het is belangrijk te weten: wat wil ik zijn? Wat wil ik naar buiten brengen uit het geheel, dat ik ben? Wat wil ik waarmaken vanuit mijzelve als een licht, een kracht, die in deze wereld een antwoord kan geven op al, wat de kosmos voortbrengt.

U kunt die vraag beantwoorden, ook wanneer u uzelf niet redelijk bewust kent of kennen kunt. Want diep in u is de wonderlijke nostalgie naar een ver, vaag beleefd innerlijk licht, de tere droom van een volmaaktheid. Ook in u ligt de kosmische werkelijkheid.

Vraag dan niet naar de vorm, die zij menselijk moet aannemen, maar vraag naar het wezen er van. Vraag naar het licht, naar die vreemde kracht, die in u schuilt.

Dan zult u, door uw keuze alleen reeds, de harmonie met kosmische krachten voor uzelf mogelijk maken. Dan zult

u de verbondenheden, die verder reiken dan de door u gekende , of voor u zelfs maar voorstelbare wereld, mede in en door uzelve tot uitdrukking brengen.

Esoterie vraagt het gehele wezen, niet een klein deel daarvan. Esoterie is de niet redelijk te beseffen werkelijkheid, die in het ik zijn uitdrukking krijgt door weemoed en willen en langzaam aan wordt tot een harmonie, die alle dingen met u verbindt.

Het wezen van de esoterie is de verbondenheid, waarin elk deel zichzelf blijft en het deel zichzelf leert kennen door zijn verbondenheid met het geheel.

Esoterie is het samenvloeien van ongetelde sporen door de tijd, van ongetelde levens, vele werelden en werkelijkheden tot een enkel, waar bestaan.

Dat is de beste waarheid, die ik u geven kan, wanneer ik tot u spreken moet over esoterie. Al het andere is droom. De werelden na de dood zijn wazige droombeelden, voortgekomen uit uw eigen denken, uit uw angsten en uw begeerten.

De werelden van hemel en hel zijn niets anders dan uw eigen antwoord op een werkelijke wereld, die u nog niet kunt beseffen.

Datgene, wat u bent, is een onvervreemdbaar deel van deze werkelijkheid zelf. Daarom zijn geen antwoorden mogelijk in menselijke termen. Beseef dit wel. Maar diep in jezelf, ondanks alle vaagheid, schuilt een antwoord. Weest dan niet bang voor dit antwoord, dat u in uzelve vindt.

Wanneer je dan aarzelt en zegt: wat is waarheid, wat is werkelijkheid, wees dan even rustig. Zeg tot jezelf: in mij is licht, in mij is kracht. In mij is de werkelijkheid van het leven. In mij is de werkelijkheid van datgene, wat men God noemt, in mij leeft de kosmos.

Zeg: Ik luister naar al wat in mij leeft. Ik breng voort uit mijzelf, wat in mij leeft en zo vind ik het antwoord, dat nu voor mij, buiten de rede en soms zelfs buiten menselijk voelen om, duidelijk maakt, waartoe ik ben bestemd en wat ik daarom nu zal zijn.

Zo is het pad getrokken. Het pad van de wijsheid, van de schoonheid, het pad van de liefde. Welk pad je ook kiest, je bent het geheel, niet slechts een deel, je bent niet alleen de reiziger, maar je bent ook deel van de weg.

Betrouw dan op de kern, die er in je leeft, opdat je de waarheid moogt ontvangen, waarvan je zelf deel bent.

Hiermede heb ik mijn toespraak, kort als zij moge zijn, beëindigd. Alleen de taak deze avond te besluiten rest mij nog.

Mijn bede: Verberg Uw lichtend aangezicht voor mij, o God, die ik door mijn zwakte nog niet aanschouwen kan en geef toch mij uw licht, ik, die mijzelve nog niet ken en toch weet, dat Gij zijt.

Geef mij een weg naar werkelijkheid, laat mij de waarheid zijn, die uit het licht en uit de kracht de harmonie herschept, beperkt ook als ik ben hier, waar ik weet te zijn.

Dit is mijn gebed, de uitdrukking van mijn werkelijkheid. En hiermede beëindig ik de bijeenkomst. Ik omschreef u mijn waarheid, mijn werkelijkheid. Moge dit u opwekken tot een zoeken naar de uwe. Goeden avond.

d.d. 19 mei 1978